

Aleg. 138.

Wniosek.

Projekty do ustaw o zawodowych stowarzyszeniach rolników i o posiadłościach rentowych, które rząd wniósł w październiku roku zeszłego do Rady państwa, wprowadzają przymusową organizację powiatowych i krajowych stowarzyszeń rolników i poruczają im cały szereg zadań jak zakładanie składów na płody rolnicze, sprzedaż i zakupno płodów na rachunek stowarzyszonych, pośrednictwo w pożyczkach hipotecznych, agencje ubezpieczeń, zakładanie szpitali i domów przytułku i t. d. a następnie przydzielają tym stowarzyszeniom czynności odnoszące się do zakładania i nadzorowania posiadłości rentowych. Stowarzyszenia mają nabywać na licytacji lub z wolnej ręki posiadłości ziemskie i oddawać je w stałe posiadanie rolnikom zawodowym za opłatą długoletniej renty odpowiadającej wyłożonemu na nabycie kapitałowi, który ma się uzyskiwać przez wypuszczenie listów rentowych. Posiadłości rentowe według projektu nie mogą być obciążane, prócz długu rentowego dalszym jeszcze długiem i nie podlegają egzekucyi ze strony innych wierzycieli; bez osobnego pozwolenia nie mogą być sprzedawane, nie są też przedmiotem zwykłego postępowania spadkowego, lecz podlegają odrębnym na ten wypadek przepisom.

Wymienione projekty do ustaw mają nadzwyczaj wielkie znaczenie dla ludności rolniczej, której część najznaczniejszą t. j. wszystkich właścicieli ziemi łączą obowiązkowo związki korporacyjne a następnie dla całego ustroju własności rolniczej i jej stosunków kredytowych, który to ustrój w razie przyjęcia projektów uległby radykalnej przemianie. Cele obu projektów mianowicie: oparcie kredytu rolniczego, na podstawach odpowiadających bardziej naturze gospodarstwa rolnego, dalej utworzenie związków z samychże rolników, które nehyliłyby zbyt licznych pośredników i wprowadziły w życie rozmaite urządzenia wspólne wspierające gospodarstwo stowarzyszonych — są godne uznania, jednakże sposób ich urzeczywistnienia obmyślany dla wszystkich krajów austriackich jednostajnie we wszystkich szczegółach nastrocza liczne i poważne trudności wątpliwości. Już z tego względu należałoby, aby Wys. Sejm, jako reprezentacya kraju rolniczego rozpatrzył owe projekty i objawił co do nich swe zapatrywanie na podstawie znajomości stosunków i potrzeb kraju naszego.

Jednakże jeszcze inny wzgląd każe zająć się owymi projektami. Sprawa organizacyi stowarzyszeń rolniczych jest sprawą kultury krajowej i za taką uważano ją w innych krajach koronnych, uchwalając dawniej ustawy o powiatowych stowarzyszeniach rolników. Sprawa posiadłości rentowych jest również sprawą kultury krajowej, a w znacznej części t. j. pominawszy postanowienia wprowadzające zmiany w prawie cywilnem, postępowaniu sądowem. Ponieważ sprawy kultury krajowej w myśl §. 18 statutu krajowego należą do Sejmu krajowego, przeto wypada rozpatrzeć i oznaczyć granice kompetencyi ustawodawstwa krajowego.

Ze względu na krótkość sesyi sejmowej i rozmiary tej ważnej sprawy, rozpatrzenie jej dokładne w ciągu sesyi nie jest możliwem, przeto podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu jako komisji, aby projekty do ustaw o posiadłościach rentowych i o zawodowych stowarzyszeniach rolników wniesione przez Rząd do Izby deputowanych Rady państwa rozpatrzył tak ze stanowiska kompetencji ustawodawczej jak ze względu o ile one potrzebom i stosunkom naszego kraju odpowiadają i po zasięgnięciu opinii towarzystw rolniczych i instytucji kredytowych przedłożył Sejmowi odpowiednie wnioski na początku najbliższej sesji sejmowej.

We Lwowie 3. lutego 1894.

Pilat w. r.
wnioskodawca.

Z. Dembowski, Popowski, St. Stadnicki, W. Gnoiński, Mik. Torosiewicz, Krzysztofowicz, Paszkowski, Abrahamowicz, Skalkowski, Onyszkiewicz, J. Gnoiński, A. Jędrzejowicz, G. Romer, Klemens Dzieduszycki.